

NORDKAPP KOMMUNE

KOMMUNAL PLANSTRATEGI 2019-2023

Innhold

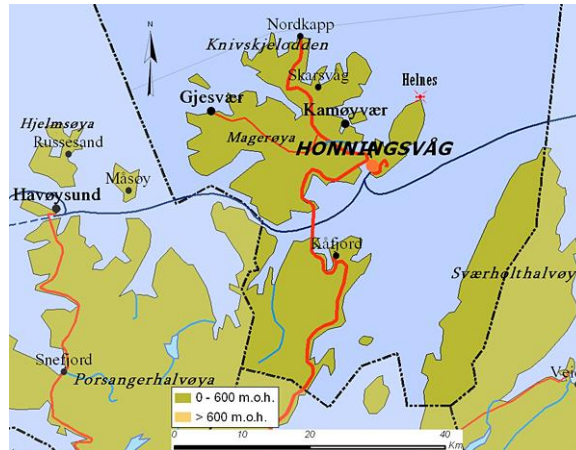
1. FORORD	2
2. INNLEDNING	3
3. PLANSTRATEGIEN – KORT FORTALT	4
4. UTFORDRINGER OG UTVIKLINGSTREKK FOR NORDKAPP KOMMUNE	5
4.1. STRAMMERE ØKONOMISKE RAMMER.	5
4.2. DEMOGRAFISK UTVIKLING - FLERE ELDRE OG FÆRRE I ARBEID	6
4.3. FOLKEHELSEUTFORDRINGER	6
4.4. BARN OG UNGE.....	7
5. INFRASTRUKTUR OG STEDSUTVIKLING	8
6. ARBEIDSLIV	9
6.1. SYSSELSETTING	9
7. KLIMA- OG MILJØUTFORDRINGER	11
8. KOMMUNAL TJENESTEYTING	13
9. NASJONALE FORVENTNINGENE TIL REGIONAL OG KOMMUNAL PLANLEGGING	13
9.1. NASJONALE FØRINGER OG FORVENTNINGER	13
9.2. STATLIGE PLANKRAV	15
9.3. REGIONALE FØRINGER OG PLANER	16
10. KOMMUNEPLAN: BEHOV FOR ENDRINGER ELLER NY PLAN?	16
10.1. HVA ER KOMMUNEPLAN	16
10.2. KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL	17
10.3. KOMMUNEPLANENS AREALDEL	17
10.4. KOMMUNEDELPLAN FOLKEHELSE	18
10.5. TEMA- ELLER KOMMUNEDELPLANER	19
10.6. OMRÅDEREGULERING HONNINGSVÅG SENTRUM	20
10.7. ANDRE KOMMUNALE PLANER	22
11. PLANSYSTEM	22
11.1. MÅL FOR PLANSYSTEMET.....	22
11.2. HVILKE PLANER SKAL GJELDE, OG HVILKE SKAL OPPHEVES.....	23
11.3. HOVEDGREP	24
11.4. VIDERE ARBEID MED KOMMUNENS PLANER.....	24
11.5. LISTE OVER PLANER.....	25

1. Forord

Ordfører skriver kort forord til vedtatt planstrategi

2. Innledning

Nordkapp kommune er Norges nordligste kommune og omfatter hele Magerøya og ytre deler av Porsangerfjord. Målt i areal er Nordkapp en av de mindre kommunene i Finnmark, 924,83 km².

Kommunen ligger strategisk til i forhold til viktige fiskefelt. Dette har vært den viktigste driver for den historiske utviklingen av kommunen. På Magerøya finnes det spor av bosetting som er mer enn 10 000 år gammel. Nordkapp kommune har i utgangspunktet noen unike forutsetninger sammenlignet med andre kystkommuner på vår størrelse. Kommunen er stor innen både fiskeri og reiseliv, og dette gir positive ringvirkninger. I de siste årene har kommunen i tillegg begynt å høste fruktene av satsing på akvakultur gjennom blant annet et målrettet planarbeid.

Samtidig står kommunen overfor en del utfordringer knyttet til for eksempel demografiske endringer, klimaendringer og økte levekårsforskjeller.

Hvordan skal vi håndtere utfordringene og utnytte mulighetene på en best mulig måte? Hva må vi gjøre for å sikre en bærekraftig utvikling?

Planer er verktøy for å bli enige om felles mål og prioriteringer, og hva vi vil gjøre for å nå målene. Planlegging skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte. Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

Oppstart av arbeidet med planstrategien ble vedtatt av planutvalget 21.01.2020, og kunngjort samme dag. Kunngjøringen har avstedkommet gode innspill fra Fiskeridirektoratet, NVE, Fylkeskommunen og Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Inspillene er tatt til etterretning, og vil være førende for det videre arbeidet.

Dette dokumentet legger føringer for kommunens planlegging og prioriteringer i kommende kommunestyreperiode.

3. Planstrategien – kort fortalt

Ifølge plan- og bygningsloven skal kommunen i begynnelsen av hver valgperiode utarbeide en planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling. Planstrategien skal ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om den skal videreføres uten endringer.

Kommuneplanens samfunnsdel ble utarbeidet i 2014 gjennom en bred prosess der både politikere, ansatte, næringsdrivende, innbyggere og frivillige i kommunen har deltatt.

Kommuneplanens arealdel (2016) består av plankart, bestemmelser og beskrivelse i tillegg til overordnede ROS-analyser for nye utbyggingsområder. Arealdelen er en konkretisering av mål og føringer gitt i samfunnsdelen. Behov for revisjon av arealdelen bør avklares fortløpende gjennom arbeidet med samfunnsdelen for en helhetlig vurdering av hvordan kommunens arealdel kan brukes og utvikles på en mest mulig hensiktsmessig og bærekraftig måte.

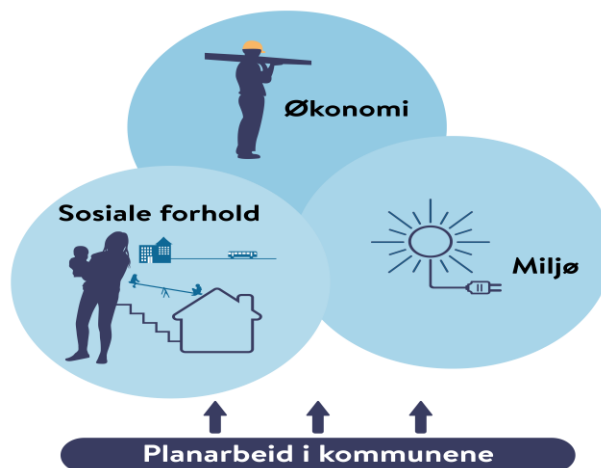
Kommunedirektøren ser nødvendigheten av et plansystem som blant annet skal styrke kommuneplanens samfunnsdel som overordnet politisk styringsdokument, og styrke planene som styringsverktøy.

Forslag til vedtak av kommunal planstrategi i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling, i tråd med Plan- og bygningsloven § 10-1.

Det gode liv - planlegging som virkemiddel

I de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging for 2019-2023 legger regjeringen vekt på at kommunene skal planlegge for å skape en bærekraftig samfunnsutvikling, sikre sosial rettferdighet og god folkehelse.

Frem til i dag har sosiale forhold fått mindre oppmerksomhet enn de to andre dimensjonene i FNs bærekraftsmål - miljø og økonomi. FN er tydelig på at også sosiale forhold er en viktig del av bærekraftsmålene. Et godt liv er ikke bare et resultat av individuelle forhold og levevaner, men påvirkes også av levekår og strukturelle forhold som inntekt, arbeid, oppvekst, utdanning, bo- og nærmiljø. Planlegging gir kommunen mulighet til å omfordele slike påvirkningsfaktorer.

Figur 1 Planlegging - et viktig verktøy for lokal bærekraft

Et godt oversiktsdokument som gir den nødvendige kunnskapen om påvirkningsfaktorer, er et viktig utgangspunkt for planstrategien og planarbeidet i kommunen.

Dersom kommunen ikke er bevisst på relevante påvirkningsfaktorer og hvordan disse fordeles i befolkningen, kan kommunen komme til å videreføre uheldige miljø- og samfunnsmessige forhold og dermed svekke den sosiale bærekraften.

Spørsmål kommunen kan stille seg er: Hvordan er sosial bærekraft ivaretatt i planarbeidet? Er sosial bærekraft tilstrekkelig integrert i samfunns- og arealdelen, og blir dette fulgt opp i kommunedelplaner og økonomiplanen?

Kommuneplanens samfunnsdel er et særlig viktig verktøy for å prioritere og samordne hva kommunen skal satse på, og hvor. Hvis planleggingen skal virke, må kommunen følge opp med tiltak.

4. utfordringer og utviklingstrekk for Nordkapp kommune

I de senere årene har det skjedd en dramatisk endring i samfunnsutviklingen. En typisk trend er økt globalisering, økt urbanisering, nye teknologiske løsninger og digitalisering, økt internasjonalt handel og turister fra hele verden. Vi har en befolkningsnedgang i Nord-Norge generelt, og i distriktene spesielt. Vi har utfordringer knyttet til rekruttering for å løse morgendagens oppgaver. De små, men viktige møteplassene forsvinner.

4 utfordringer som lokal samfunnsutvikling må håndtere er

1. Endret befolknings sammensetning og folkehelseutfordringer
2. Klimaendringer og det grønne skiftet
3. Omstilling i næringslivet, nye kompetansebehov og livslang læring
4. Lokale sentrumsområder tappes for handel og aktivitet

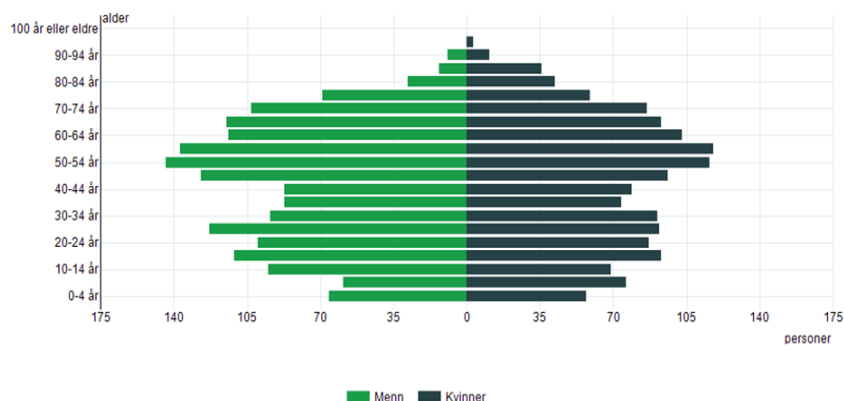
4.1. Strammere økonomiske rammer.

Nordkapp kommune har hatt en god økonomisk utvikling de siste årene. Kommunen har vært i stand til å foreta nødvendige omstillinger, og jevnlig levert positivt driftsresultat. Dette har resultert i at kommunen har reserver for å utvikle seg. Det er viktig at man gjør kloke og omforente valg for perioden, slik at kommunen ikke utsettes for en kostnadsøkning som kan medføre at alle reserver brukes opp på kort tid.

Imidlertid står kommunen foran et større omstillingsbehov enn tidligere. Dette skyldes i hovedsak at inntektene går ned (færre innbyggere, og manglende kompensasjon for lønns- og prisvekst), samtidig som at kostnader for lovpålagte tjenester øker. I budsjettet er det foreslått en rekke strukturelle endringer på kommunale tjenester som bidrag til å redusere omstillingspresset i organisasjonen i årene fremover.

4.2. Demografisk utvikling - flere eldre og færre i arbeid

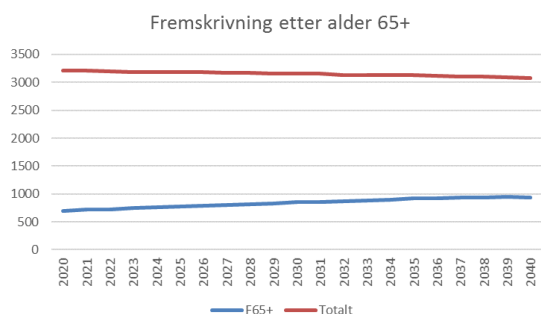
07459: Befolkning, etter kjønn og alder. Nordkapp, Personer, 2020.

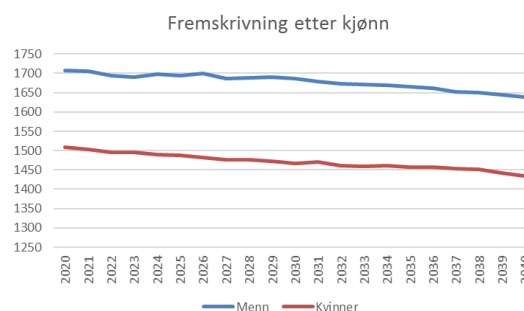
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2 Befolkningspyramide 2020. Kilde: SSB

Av figur 1 ovenfor fremgår det at alderssammensetningen i kommunen er skjev både i et alders- og et kjønnsperspektiv. Majoriteten av befolkningen er aldersgruppen over 45, og består for det meste av menn.

Figur 3 Fremskrivning etter alder. Kilde: SSB

Figur 4 Fremskrivning etter kjønn. Kilde: SSB

Fremskrivninger av befolkningsutviklingen etter alder og kjønn i figurene 2 og 3 frem mot 2040, viser en stadig økende skjevfordeling. En økende andel eldre stiller store krav til kommunal planlegging, men kommunen har tilsvarende mye å vinne på å jobbe systematisk og langsiktig for å legge til rette for at eldre kan bidra med sine ressurser og mestre eget hverdagsliv så lenge som mulig.

4.3. Folkehelseutfordringer

Den demografiske utviklingen representerer åpenbare utfordringer i et folkehelseperspektiv. Andelen av barn, unge og voksne i sin sterkeste, sunneste og beste alder synker, mens andelen eldre, hvor potensialet for helseproblemer blir større, øker. Folkehelsearbeidet skal bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller. Kommunen skal ha oversikt over befolkningens helsetilstand og legge denne oversikten til grunn for all kommunal planlegging, jf. folkehelseloven.

Folkehelseinstituttet (FHI) utgir hvert år en folkehelseprofil for alle kommuner og fylker. Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen, jf. folkehelseloven. Planstrategien presenterer her noen trekk ved kommunens folkehelse pr 2020:

Befolkning

- I aldersgruppen 45 år og eldre er andelen som bor alene høyere enn i landet som helhet.

Oppvekst og levekår

- Andelen som bor i husholdninger med lav inntekt, er høyere enn i landet som helhet. Lav husholdningsinntekt vil si at inntekten er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge, og at brutto finanskapital er under 1G.

Miljø, skader og ulykker

- Konsentrasjonen av fint svevestøv som befolkningen i kommunen er utsatt for, ser ut til å være noe lavere enn for befolkningen i landet som helhet.
- Andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er med i en fritidsorganisasjon, er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået.

Helserelatert atferd

- Andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er lite fysisk aktive (andpusten eller svett sjeldnere enn én gang i uka), er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået.

Helsetilstand

- Det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på sosiale helseforskjeller i kommunen, målt som forskjell i forventet levealder mellom utdanningsgrupper.

4.4. Barn og unge

God planlegging er grunnleggende for at barn får trygge oppvekstkår og god helse. Det innebærer blant annet å legge til rette for gode møteplasser og aktivitetsfremmende omgivelser som gir varierte muligheter for sosialt samvær, lek og utfoldelse. Forholdene i hjem og nærmiljø er viktig for trivsel, trygghet og utvikling. Kommunens beslutninger og prioriteringer av kommunale tilbud og tjenester har stor betydning for innbyggerne. Arbeidet i utdanningssektoren fra barnehage til videregående skole er et viktig forebyggende arbeid da forskning viser at det er en direkte sammenheng mellom utdanningsnivå og helse.

Kommuneplanens samfunnsdel fra 2014 har følgende målsetning for levekår for unge (og eldre):

Nordkapp vil ha trygge og gode oppvekstmiljø og legge til rette for optimale betingelser for læring, lek og opplevelser

Elevundersøkelsen, lærerundersøkelsen og foreldreundersøkelsen gjennomføres årlig. (unntak i 2018). Ungdata er gjennomført i 2018 og skal gjennomføres i 2021. Ungdata 2018 ble fulgt opp av møte med kvalitative innspill fra foreldre og en kvalitativ gjennomgang av funn med unge i mai 2019. Barnehagene leverer årlig ståstedsanalyse.

Situasjonen er i dag at skolen er i en krevende situasjon i forhold til mobbing og svake resultater på nasjonale prøver. På bakgrunn av data fra de siste årene er det igangsatt arbeide med forbedring av skolens læringsmiljø. Skolen deltar i ett toårig forløp for utvikling av læringsmiljø, og en treårig oppfølging fra Fylkesmannen.

Samisk kultur og identitet

Kommuneplanens samfunnsdel (2014) gir et visst innblikk i hvor skjørt «det samiske» er i kommunen. Mens reindrifta må sies å være godt integrert og svært synlig i Nordkappsamfunnet, er det noe annerledes med det sjøsamiske. Det er få personer som utøver tradisjonelle sjøsamiske næringer (fiske/jordbruk, høsting av naturen) og har et slikt levesett i Nordkapp i dag. Det samiske verdigrunnlaget trekkes derimot fram som betydningsfullt for manges identitet og selvforståelse, samtidig som sentrale kulturelle elementer er i ferd med å forsvinne.

Pr i dag ivaretar barnehagene og skolen samisk kulturarv ved at det samiske vektlegges og inkluderes i lokale aktiviteter, så som markering av 6. februar. Skolen har 16 elever som i år får undervisning i samisk som 2. språk.

5. Infrastruktur og stedsutvikling

At innbyggerne i Nordkapp kommune som i resten av landet blir stadig eldre er en av velferdssamfunnets største suksesser. For å håndtere endringene må det legges til rette for aldersvennlig/generasjonsvennlig samfunn. Det er fornuftig å legge mer fokus på arbeid som involverer frivillige for å kunne møte de demografiske endringene som kommer. I takt med sistnevnte prosesser må kommunens infrastruktur oppgraderes og tilpasses utfordringene.

Desverre medfører utviklingen at behovet for tjenester til barn- og unge reduseres. Et behovstyrt tilbud kan høres logisk ut, men i og med at dette kan bety et være eller ikke være for relativt marginale tilbud, vil det naturlig nok ha en konsekvens; dersom en kommune ønsker å tiltrekke seg unge småbarnsfamilier, må det være noe som tiltrekker, ikke minst for barn.

Handel som har vært den tradisjonelle driver i steds- og sentrumsutviklingen er under press fra ikke minst netthandel. Det har etterhvert ellers i landet blitt vanlig å se på lokalisering av store offentlige bygg som en ny drivkraft i sentrumsutviklingen.

Stedsutvikling innebærer å gjøre stedet til:

- Et levende sted, med gode offentlige rom og bokvaliteter
- Et trygt sted
- Et bærekraftig sted
- Et sunt sted som legger til rette for hverdagsaktivitet
- Et attraktivt sted å etablere seg, for både innbyggere og næringsliv

Stedsutvikling skjer etter både offentlig og privat initiativ. Kommunen bidrar først og fremst med tilrettelegging gjennom sine planer. Utbyggingsavtaler inngår som et av flere virkemidler kommunen kan bruke i gjennomføringen av arealplaner. Med utbyggingsavtaler menes en avtale mellom kommunen og grunneier eller utbygger om utbygging av et område, som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet etter plan- og bygningsloven og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan (Plan- og bygningsloven kap. 17-1,

I kommunens økonomiplan 2020-23 ligger prosjekt 18302: *Helsebygg renovering eller nybygg*. I prosjektet inngår en mulighetsstudie som skal avklare ulike behov for de ulike brukergrupper, fremtidig plassering av de ulike tjenestene innen helse og omsorg med fokus på samlokalisering, tverrfaglig samarbeid og arealeffektivitet.

Tilrettelegging gjennom planer for sentrumsnære funksjoner med mulig samlokaliseringer, vil være kanskje det viktigste kommunale bidraget til en god stedsutvikling.

6. Arbeidsliv

Konjunkturavhengig næringsliv med stor variasjon

Nordkappsamfunnet er et lite og kompakt samfunn som er direkte påvirket av klimaet, marine ressurser og forvaltningen av disse. Fiske og sjømateksport er bærebjelken og har vært det i århundrer. Oppdrett er i vekst og kommunen er Nord-Norges reiselivskommune nr. 1 på godt og vondt. Regionen preges av stor gründerånd, og er nærmest et «Norge i miniatyr» med de største norske hovedeksportnæringer energi, sjømat og reiseliv samlet på én plass. Nordkapp kommunes naturgitte fortrinn er nærhet til naturressurser, med den naturgitte utfordringen avstand til markedet.

Nordkapp er nr. 3 i landet på variasjon i næringslivet og nr. 1 blant Nord-Norske kommuner. En liten kommune med stor variasjon i næringslivet vil naturlig ha mange små og mellomstore bedrifter. Små og mellomstore bedrifter har både store muligheter og store utfordringer. Utfordringene er gjerne begrenset tilgang på kapital, kompetanse og kapasitet i tillegg til stor konjunkturfølsomhet. Denne konjunkturfølsomhet er understreket av Covid-19-pandemien og smittevernstiltakene som raskt brakte Nordkapp kommune i fylkestoppen for ledighet.

Små og mellomstore bedrifter har gjerne en smidig og tilpasningsdyktig administrasjon med god evne til raske omstillinger ved behov, en til dels påtvunget og nødvendig evne for å lykkes. Nordkapp kommune har dermed et godt utgangspunkt for næringsrettede utviklingsprosjekter både på system- og bedriftsnivå. Nødvendige inputfaktorer for å ta ut regionens potensial vil i hovedsak vil være tilgang på kapital og kompetanse, samt tilrettelegging gjennom kommunale planer.

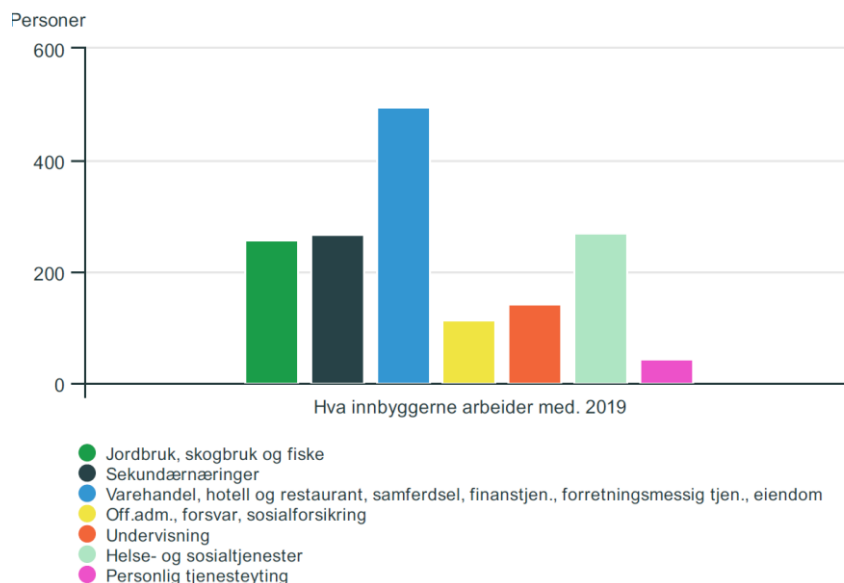
6.1.Sysselsetting

Sysselsatte

Antall sysselsatte i kommunen 4. kvartal 2019 var 1605. De siste 10 årene har antall sysselsatte ligget nært 1600 og variert mellom 1552 og 1651.

Fordelt på bransje er sysselsettingen noenlunde jevnt fordelt over tre hovedyrker, fiske og fiskemottak, Reiseliv samt offentlig sektor, se figur.

Hva innbyggerne arbeider med. 2019

Figur 5. Sysselsetting fordelt på bransje. Kilde: SSB

Rundt hver tredje sysselsatte jobber innen fiske og sekundærnæringer med totalt 526 sysselsatte. Sekundærnæringer i Nordkapp kommune er stort sett fiskemottak. Det er således like mange i kommunen som jobber på land med å håndtere fisk og fangst som det er på havet.

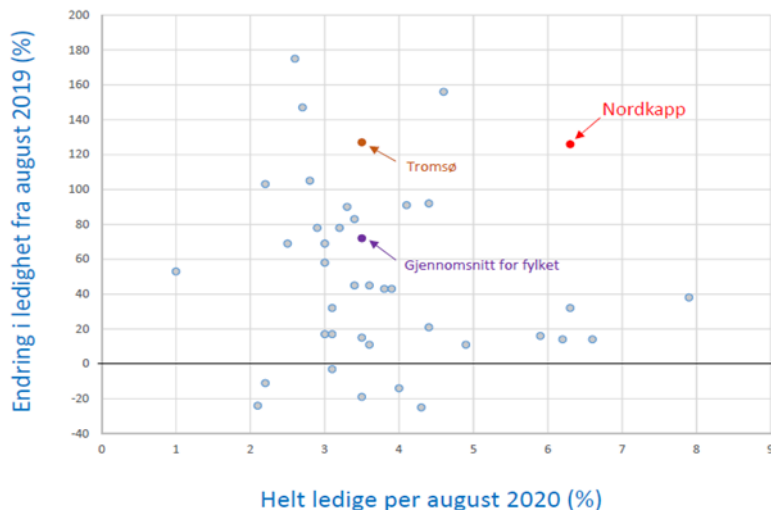
Knapp en tredjedel, 497 sysselsatte, jobber innen kategorien varehandel, hotell/restaurant, samferdsel, finanstjenester, forretningsmessig tjenesteyting og eiendom. Denne kategorien er reiselivstung og er kommunens største enkeltkategori. Til sammenligning er denne kategorien bare fjerde og tredjestørst for henholdsvis våre nabokystkommuner Måsøy og Lebesby. Reiselivet i Nordkapp stod innen Covid-19-nedstengingen for om lag en tredel av næringslivets verdiskaping og en sjettedel av kommunens samlede verdiskaping.

Den siste tredelen er sysselsatt innen Helse og sosialtjenester, Undervisning, Offentlig administrasjon, og Personlig tjenesteyting med Helse og sosialtjenester som kommunens neststørste enkeltkategori med en sysselsetting litt over hhv. Sekundærnæringer og Fiske.

Ledighet og Covid-19-effekt

Nordkapp kommune har per august 2020 en ledighet på 6,3%. Dette er mere enn en fordobling i forhold til august 2019 hvor ledigheten var 2,8%. Målt i % av ledigheten i august 2019 er økningen på 126%. Denne økningen kan for Nordkapp kommune sin del i høy grad tilskrives Covid-19-nedstengingen.

Hele fylket er hardt rammet av Covid-19-nedstengingen og Covid-19-smittevernstiltak. Fylket har opplevd en økning i ledigheten fra 2,05% til 3,5%, noe som er en økning på 72% og nesten en fordobling. Nordkapp kommune er den kommunen i Troms og Finnmark som er sterkest rammet, noe som fremgår når man sammenligner total ledighet med utviklingen i forhold til samme måned 2019. Nordkapp har hverken høyest total ledighet eller størst prosentvis økning i ledigheten, men Nordkapp ligger i en klasse for seg når man ser på begge tallene (figur 6).

Figur 6. Økning i ledighet som følge av Covid 19

Kommunene med høyere ledighet har alle en mye lavere økning i ledigheten. Deres høye ledighet skyldes ikke Covid-19. De tre kommunene som har større prosentvis økning i ledigheten har alle en mye lavere totalledighet og er samtidig små kommuner hvor hver enkeltperson slår sterkt ut på en statistikk. Med lave prosenter av i utgangspunktet små tall slår selv 7 og 14 personer sterkt ut på en statistikk som for hhv Nesseby og Dyrøy som er kommunene med størst %-vis økning. Den mest sammenlignbare kommunen vil være Tromsø med en økning på 127% til 3,5% ledighet. Tromsø er sammen med Nordkapp fylkets største cruisehavn målt i anløp, og er samtidig konferanseby med stor økning innen hotell de siste 10 årene. Reiselivet er tydeligvis hardt rammet og det må være et stort fokus på å støtte opp om reiselivsnæringen de kommende årene for å avdempe den negative effekten av Covid-19 på kommunens næringsliv.

7. Klima- og miljøutfordringer

Vi vet hvor vi bor. Dårlig vær er en del av våre liv og har alltid vært det, men klimautviklingen blir likevel stadig mer relevant for kommunens planarbeid. «Uvær» blir vanligere og vanskeligere å håndtere. Klimaendringene gjør verdens klima varmere, villere og våtere. På toppen av Norge med Barentshavet som nærmeste nabo betyr dette større nedbørsmengder generelt og større risiko for ekstremhendelser med mye snø, regn og/eller brå tining og kombinasjoner av disse.

De seneste årene har budt på flere evakueringer som følge av rasfare, dager med ras- og værstengete veier, vanninntrenging i bygårder og jordutglidninger i bebyggelse som følge av snøsmeltning og så videre. Været og klimaet byr allerede nå på store utfordringer og disse blir etter alt å dømme kun større. Håndtering av vær og klimarelaterte utfordringer bør derfor stå helt sentralt i den kommunale planstrategi, med håndtering av rasfare og smeltevann som vesentlige fokusområder.

Dette understøttes av NVE som sier i sitt innspill at det er viktig at en overordnet plan for Honningsvåg sentrum bør prioriteres som svært viktig i planstrategien, i tillegg til at problemene må belyses i kommuneplanens arealdel.

Klimaregnskap

Nordkapp kommune har ikke tidligere laget et klimaregnskap. Analyseverktøyet Framsikt.net kan brukes til å utferdige klimaregnskap og sammenligne med andre kommuner og med kommunens kostragruppe. For driften av kommunens bygg brukes parameterne andel av energibruk som dekkes av strøm, total energibruk per m² per år, og andel av energi som dekkes av fossilt brensel.

Kommunens energibruk i egne bygg er fra og med 2019 100% dekket av strøm. All fossil brensel er faset ut. Totalt energibruk for kommunale bygg er 147 kWh per m² per år, noe som er litt høyere enn Hammerfest (140 kWh/m²/år), men vesentlig lavere enn gjennomsnitt for kostragruppe 3 (188 kWh/m²/år).

Etterisolering er en åpenbar løsning for å få ned strømforbruket. Nordkapps klima er samtidig godt egnet for bruk av varmepumper. I bygg der det allerede er vannbåren varme kan overgang til luft/vann-varmepumpe eller væske/vann-varmepumpe være lønnsomme investeringer for å redusere strømforbruket, særlig for bebodde bygg med derav behov for store mengder varmt forbruksvann.

8. VA

I Nordkapp kommune er behovet for investeringer i vannforsynings- og avløpssystemer høyt. Det er flere grunner til dette. Investeringene i vann- og avløpsinfrastruktur er nødvendige for å innfri stadig strengere myndighetskrav til kvalitet og sikkerhet i vann- og avløpsanleggene, for å takle klimaendringene og for å levere tjenesten til en befolkning, samt ruste seg til eventuelle nye etableringer. Dette er et kontinuerlig arbeid som gjøres hvert år, men bør vurderes forsert. Dette gjelder både produksjon av vann, distribusjon av vann, avløpsnett og rensing.

På vann og avløp står kommunen bestandig foran et vanskelig dilemma: hvordan kan man sørge for å holde samfunnskritisk infrastruktur på et tilfredsstillende nivå, samt holde samlede bokostnadene for vann og avløp på et akseptabelt nivå? Nordkapp kommune ned lavt innbyggertall er nødt til å vurdere nøye de investeringene som gjøres på selvkostområdene vann og avløp, og prioritere hardt.

Nordkapp kommune har i den siste tiden utført en god del kartleggingsarbeid på vann og avløp. Kartleggingsarbeidet var i all hovedsak knyttet til 2 konkrete problemstillingene og utført i 2 dimensjoner:

1. Damsikkerhet og sikring av vannforsyning (produksjon)
2. Vann- og avløpsplan 2021-2030 (produksjon og distribusjon)

Plan for rehabilitering av damanlegg og sikring av vannforsyning ble i 2019 godkjent av NVE. Med dette har Nordkapp kommune forpliktet seg til tiltak som er nedfelt i planen for rehabilitering av damanlegg. Eventuelle fravik kan resultere i nye pålegg fra overordnede myndigheter, i verstefall sanksjoner.

Også på distribusjonsside er det et stort etterslep i investinger i vann og avløp i kommunen. Store deler i kommunen preges VA-infrastruktur av gamle, delvis knuste rør og høyt nivå av lekkasjer fra nett. Utbedringer på vann- og avløpsnett skjer i stor grad sporadisk, uten langsiktig planlegging. Kommunens gjeldende vann og avløpsplaner er fra 2002, der tiltaksplanene er utgått på dato.

Arbeidet med ny VA-plan ble påbegynt i 2019 og fortsetter i 2020.

9. Kommunal tjenesteyting

Generellt kan man si at det er fire forhold som aktualiserer behovet for omstilling og utvikling i kommunesektoren: den demografisk utviklingen, befolkningens krav til kvalitet i kommunenes tjenester, endringer i befolkningen holdninger og utviklingen i lokaldemokratiet.

Høyere forventninger og kravstore brukere

De seneste tiårene er samfunnsutviklingen karakterisert ved mindre aksept for rasjonering av offentlige tjenester, større krav til informasjon og individuell tilpasning av tjenestene og økt etterspørsel etter brukerinnflytelse og brukervalg. Offentligheten stiller seg mer kritiske til autoriteter og eksperter (ikke minst i helsevesenet), noe som også avspeiles ved en større oppmerksomhet i massemedia mot svakheter og mangler ved kommunenes velferdstjenester. Det er også større krav til kommunal service, informasjon og åpenhet.

Lokaldemokratiets status

Fallende deltakelse, skjev representasjon og svekket lokalpolitisk handlefrihet har vært gjennomgående bekymringer i alle offentlige dokumenter om lokaldemokratiet. Oppmerksomheten har dreid seg om fallende valgdeltakelse i lokalvalgene, færre medlemmer i de politiske partiene, og krav om økt representativitet i kommunestyrene (særlig økt andel kvinner). Gjennom 1990-tallet var det også sterkt fokus på de bindinger som statlige reguleringer (tilskuddsordninger, standardkrav og rettigheter) setter på kommunenes handlefrihet.

Kvalitet og brukertilfredshet

Mange brukerundersøkelser viser at befolkningen gjennomgående er godt fornøyd med de kommunale tjenestene, også de individuelle velferdstjenestene. Men brukerne har også et stadig høyere utdanningsnivå og dermed forventningsnivå, noe som krever høyere kvalitet på tjenestene og en bedre tilpasning til individuelle behov.

Som nevnt tidligere fortas det jevnlige brukerundersøkelser i sektor for oppvekts, velferd og kultur. Det er imidlertid i nyere tid ikke foretatt noen brukerundersøkelser for andre områder i kommunal tjenesteyting i Nordkapp kommune. Slike undersøkelser er en viktig del av det kommunale planarbeidet, og bør derfor få en rutinemessig oppfølging.

10. Nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging

10.1. Nasjonale føringer og forventninger

De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging 2019-23 ble vedtatt 14. mai 2019. Den nasjonale politikken som formidles gjennom forventningene vil gi føringer for arbeidet med å avklare planbehov i kommunal planstrategi, og skal følges opp i den kommunale planleggingen etter plan- og bygningsloven.

Regjeringen legger vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn

- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

De regionale og lokale myndighetene har sentrale oppgaver med å håndtere disse utfordringene. Det gjelder alle kommuner, uavhengig av størrelse og kompetanse. Planlegging er et av deres viktigste verktøy. Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for å styrke samiske språk, kultur og næringsgrunnlag i planleggingen, når det er relevant.

10.2. Bærekraftsmål

Figur 7 FNs 17 bærekraftsmål. Kilde: Regjeringen.no

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen. Dette understøttes av innspill fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark.

Behov for prioritering

Verdensmålene er et globalt sammenlikningsgrunnlag, som krever at alle FNs medlemsland utvikler en nasjonal handlingsplan for implementering slik at man kan sikre fremdrift. Handlingsplaner på nasjonalt nivå er obligatoriske mens regioner, kommuner og byer selv bestemmer om de vil utvikle planer for verdensmålene. Regioner, kommuner og byer spiller like fullt en sentral rolle på den globale dagsordenen, da mange av de avgjørende og langsiktige beslutningene om bærekraftig utvikling skjer lokalt. For eksempel tar kommunene beslutninger om utdanning, integrering, byplanlegging, transportsystemer, avfallshåndtering og energibruk. Kommunene kan også fremme sosial integrering, skape fellesskap og sikre

produktive miljøer for virksomheter og investeringer, som til gjengjeld kan skape arbeidsplasser og åpne opp muligheter for innovasjon.¹

Små kommuner i Norge ser andre hindre for gjennomføring av målene enn de store kommunene. Noen store kommuner peker på behovet for å endre tankegang og sikre oppmerksomhet og lokal interesse for verdensmålene. Mange små og mellomstore kommuner peker på mangel på ressurser, kompetanse og tid til å fokusere på verdensmålene i deres arbeidshverdag. Samarbeid trekkes frem som et viktig virkemiddel for å overvinne disse hindrene. I første omgang vil det være nødvendig å gjøre prioriteringer for hvilke av målene Nordkapp kommune ønsker å fokusere på.

10.3. Statlige plankrav

Staten har mange forventninger til planarbeidet i kommunene, men få formelle plankrav:

STATLIGE PLANKRAV	TYPE PLAN	HJEMMEL	ALTERNATIVE PLANVERKTØY
RULLERENDE KOMMUNEPLANLEGGING	Kommunal planstrategi	PBL § 10-1	Nei
	KP samfunnsdel	PBL § 11-1	Nei
	Handlingsdel med økonomiplan	PBL §§ 11-1 og 44	Handlingsdel slått sammen med økonomiplan eller hver for seg
	KP Arealdel	PBL § 11-1	Kommunedelplan for delområder i kommunen
REGULERINGSPLAN FOR STØRRE BYGGE- OG ANLEGGSTILTAK	Reguleringsplan	PBL § 12-1 siste ledd	Område- eller detaljregulering
STATLIG PÅLAGTE FAG- OG TEMAPLANER			
HELSE OG SOSIAL	Alkoholpolitisk handlingsplan	Alkoholloven § 1-7d	Fag/temaplan
SAMFUNNSIKKERHET OG BEREDSKAP	Overordnet beredskapsplan	Lov om kommunal beredskapsplikt § 4	Fag/temaplan
KRAV OM PLAN FOR Å FÅ STATLIGE TILSKUDD	Trafikksikkerhetsplan	Utløser midler til tiltak for trafikksikring	Tema- eller kommunedelplan
	Plan for idrett, kultur og friluftsliv	Grunnlag for utdeling av spillemidler	Tema- eller kommunedelplan
	Plan for energi og klima	Støtte hos ENOVA (rimelige lån)	Tema- eller kommunedelplan

Tabell 1 Statlige plankrav

Plan- og bygningslovens regler skal ligge til grunn for kommunal og fylkeskommunal planlegging. Det bør i særlover ikke innføres egne plankrav som ikke kan innpasses i plan- og bygningslovens regler eller i kommunelovens regler om økonomiplan. Hvis det likevel anses nødvendig å innføre egne plankrav i særlovgivningen må dette i tilfelle være begrunnet i nasjonale hensyn som ikke er tilstrekkelig ivaretatt innenfor rammen av plan- og bygningsloven. Plankravet må da kunne innpasses i de ordinære prosessene etter plan- og bygningsloven, som krav til utredning og medvirkning.

¹ Deloitte. Fra globale mål til lokal handling. Nordisk rapport 2018

10.4. Regionale føringer og planer

Regionale planer skal bidra til fysisk, miljømessig, økonomisk og sosial utvikling i fylket. Fylkeskommunen er våre regionale folkevalgte, og har ansvar for å utarbeide de regionale planene i samarbeid med blant andre kommunene.

I vurderingene av kommunens planbehov vil både nasjonale og regionale føringer og synspunkter fra nabokommuner være en del av grunnlaget. Her vil samhandlingen mellom kommunene, fylkeskommunen, fylkesmannen og øvrige regionale statsetater om planstrategiarbeidet i regionen være en viktig arena for avklaringer.

Fylkeskommunen utarbeider sin egen planstrategi som beskriver viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer i Troms og Finnmark. Prioriterte områder i Regional planstrategi for Finnmark 2016-2019 er

- næring
- kultur, folkehelse, mangfold og miljø
- samferdsel
- tannhelse
- areal

og oppfølging av regionale planer. Fylkeskommunal planstrategi skal utarbeides minst en gang i hver valgperiode.

Fylkeskommunen utarbeider også regionale planer for ulike tema. Her beskrives prioriteringer og valg for utvikling i regionen.

Regionale planer skal legges til grunn for kommunal planlegging og kan gi grunnlag for innsigelser.

11. Kommuneplan: Behov for endringer eller ny plan?

11.1. Hva er kommuneplan

Kommuneplanen er kommunens øverste styringsdokument, og består av to deler: En samfunnsdel og en arealdel.

Kommuneplanens samfunnsdel skal peke ut mål og strategier for den langsiktige utviklingen i kommunen, og gi føringer for politiske satsingsområder.

Kommuneplanens arealdel viser sammenhengen mellom ønsket fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk, og er juridisk bindende. Den er et sentralt verktøy for å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Arealdelen skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen, for eksempel hvor det skal være boliger, næringsvirksomhet eller grøntområder. Den skal angi rammer og betingelser for hvilke tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, og hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponering av arealene. Arealdelen skal blant annet omfatte plankart og bestemmelser.

11.2. Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel for Nordkapp ble vedtatt i 16.09.2014. Planen inneholder fem satsingsområder som hver for seg representerer fire tema det er viktig å fokusere på i planperioden 2014-2025:

- *Utvikling og vekst.*
- *Levevilkår for unge og eldre*
- *Bærekraftig arealforvaltning*
- *Petroleumsvirksomhet*
- *Kommuneorganisasjonens evne til å håndtere dagens og fremtidens utfordringer*

I samfunnsdelen heter det videre: Nordkapp er en stor reindriftskommune og reindrifta skal gis særskilt oppmerksomhet i arealplanleggingen. Der det er nødvendig skal det opprettes hensynssoner. Reindriftas arealbehov skal ses i et interkommunalt og regionalt perspektiv.

Kommuneplanens samfunnsdel (2014) legger opp til at «Arealplanen skal legge til rette for en mer robust og fornybar energiforsyning gjennom utnytting av vindressurser, både til lands og til havs». Under arbeidet med kommuneplanens arealdel 2016, ble etablering av energiproduksjon i form av vindmøller inntil videre skrinlagt etter dialog med NVE. Det var ikke ønskelig at arealer til vindkraft legges inn i kommuneplaner før det er gitt konsesjon. Begrunnelsen var at energianlegg styres av annen lovgivning enn plan- og bygningsloven. Den strategiske føringen i samfunnsdelen bør kunne viderutvikles og spisses i en klima- og energiplan.

En god del av forutsetningene for planen har endret seg på relativ kort tid, og kommunedirektøren foreslår at det utarbeides ny samfunnsdel med mål og strategier. Dette bør skje først i perioden, og gis høyeste prioritet. Samfunnsdelen bør i større grad utformes som et samlet, og i enda større grad et overordnet strategidokument for alle sektorer og planer. Det vil gjøre det enklere for både lærd og leg til å se ting i sammenheng, og forenkle planleggingen i sektorene. Tommelfingerregelen i planlegging er å ikke planlegge mer enn høyst nødvendig.

11.3. Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt 13.10.2016. Noen av målene i kommuneplanens samfunnsdel gir føringer for arealdelen:

- *Det skal settes ekstra fokus på samferdselsprosjekter og nasjonal transportplan*
- *Nordkapp kommune skal være en tilrettelegger for næringslivet*
- *Nordkapp vil ha økt verdiskapning*
- *Innbyggernes trygghet og samfunnssikkerhet skal prege arealplanen*
- *Arealplanen skal legge til rette for økt fysisk aktivitet*
- *Kommunen skal kunne tilby egnede områder for fritidsboliger*

Planen definerer satsingsområder for Nordkapp kommune som lokalsamfunn og hvordan det er ønskelig at Nordkapp skal se ut i fremtiden. Honningsvåg sentrum ble tatt ut av arealplanen og skal utferdiges som en områdeplan. Dette fordi et overordnet planverk som arealplanen ikke dekker de særlige planbehovene i sentrum. Ferdigstilling av Områdereguleringen av Honningsvåg sentrum bør derfor gis prioritet.

Erfaring med kommuneplanens arealdel de siste 4 år er at det er behov for justering av både bestemmelser og arealdisposisjon. Dette understøttes av blant annet innspill fra myndighetene, men også av befolkningens bruk og behov.

11.4. Kommunedelplan Folkehelse

Ifølge folkehelseloven § 6 skal kommunen knytte folkehelsearbeidet til arbeidet med kommunal planstrategi og til kommuneplaner etter kap. 11. i plan- og bygningsloven. Folkehelseloven er å forstå som en sektorlov som understøtter og presiserer hvordan folkehelsehensyn skal ivaretas i planarbeid. Kommunens folkehelseoversikt skal ligge til grunn for arbeidet med kommunal planstrategi, og folkehelseutfordringene bør drøftes i arbeidet med planstrategien. Kommunen skal videre fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til å møte kommunens konkrete folkehelseutfordringer i kommuneplaner (samfunnsdel, arealdel og kommunedelplaner).

Hvor i plansystemet?

Det er opp til hver kommune å ta stilling til hvordan folkehelse skal forankres i kommunens plansystem. Enkelte kommuner har valgt å lage egne folkehelseplaner, mens andre synliggjør mål og strategier på folkehelseområdet gjennom øvrige kommunale planer. Noen velger også å integrere folkehelse som gjennomgående tema i alle sektorplaner. Andre kommuner har valgt å utvikle egne kommunedelplaner for folkehelse. Hver enkelt kommune bør foreta vurderinger knyttet til hva som er den beste måten å gjøre dette på lokalt. Valget bør henge sammen med utfordringsbildet og ambisjonene på folkehelsefeltet.

Nordkapp kommune fikk sin kommunedelplan for folkehelse i 2016. Hovedmålet i planen er:

Nordkapp kommune skal være et inkluderende samfunn som legger til rette for og stimulerer til aktivitet, deltakelse og mestring for alle.

Folkehelsearbeidet favner svært bredt og som et overordnet perspektiv ble følgende hovedsatsingsområde nedfelt:

Å stimulere til opplevelse av tilhørighet, adgang til tilpassede utfordringer og derigjennom mestringsutvikling

Som nevnt ovenfor har sosiale forhold til nå fått mindre oppmerksomhet enn de to andre dimensjonene i FNs bærekraftsmål - miljø og økonomi. FN er tydelig på at også sosiale forhold er en viktig del av bærekraftsmålene, se tekstboksen under.

FNs mål for bærekraft

De 17 målene for bærekraftig utvikling innen 2030 er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, kjempe mot urettferdig fordeling og stoppe klimaendringene.

For å skape en bærekraftig utvikling må vi arbeide på tre områder:

- klima og miljø
- økonomi
- sosiale forhold

Figuren representerer de 17 målene.
Kilder: FN-sambandet, Regjeringen.no

Folkehelsearbeidet har mye til felles med den sosiale dimensjonen i FNs bærekraftsmål. Både sosial bærekraft og folkehelse handler om å fremme en samfunnsutvikling som:

- Setter menneskelige behov i sentrum.
- Gir sosial rettferdighet og like livssjanser for alle.
- Legger til rette for at mennesker som bor i lokalsamfunnet, kan påvirke forhold i nærmiljøet og ellers i kommunen.
- Legger til rette for deltakelse og samarbeid.

Sosialt bærekraftige samfunn handler om samfunn preget av tillit, trygghet, tilhørighet og tilgang til goder som arbeid, utdanning og gode nærmiljø. Gjennom planprosessene kan kommunen legge til rette for en sosialt bærekraftig samfunnsutvikling.

Fire mål er viktige i planlegging av sosialt bærekraftige lokalsamfunn:

- at innbyggerne har god tillit til samfunnet og hverandre
- har tilgang til arbeid, utdanning og gode nærmiljø
- at de føler at de hører til
- og at de opplever trygghet.

Å integrere arbeidet med folkehelse i årshjulet er særlig viktig da folkehelse er et tverrsektorielt ansvar der den enkelte sektorsjef eller kommunalsjef har et delansvar for sine folkehelseaktiviteter. Prinsippet som ofte legges til grunn er at *det er helse i alt vi gjør*.

11.5. Tema- eller kommunedelplaner

Målet for kommunen må være å utarbeide årshjul for handlingsdel- og budsjettprosessen med rom for administrativ og politisk vurdering av utfordringer, prioriteringer og økonomiske forhold.

For å lykkes med det strategiske og langsiktige planarbeidet for tema som universell utforming, klima og energi, og folkehelse, er det avgjørende å lykkes med å skape felles eierskap til arbeidet. Som nevnt ovenfor bør samfunnsdelen i større grad utformes som et samlet, og i enda større grad et overordnet strategidokument for alle sektorer. Gjennom planprosessen får planarbeidet en tydelig politisk forankring og langsiktighet, og det legges til rette for samordning av de ulike sektorenes innsats for temaet. Mål og strategier skal i neste fase knyttes opp mot nødvendige tiltak.

Nevnte temaer er tverrfaglige. Det er derfor viktig at relevante aktører fra alle sektorer deltar aktivt i planprosessen, og at planene utarbeides som kommunedelplaner.

11.6. Områderegulering Honningsvåg sentrum

Under utarbeidelse av kommuneplanens eksisterende samfunnsdel og arealdel, og planstrategier, har det blitt avdekket at utviklingen i samfunnet de siste 20-30 årene gjør at det er behov for å se på sentrum og sentrumsfunksjonene på en ny måte. Eksisterende sentrumsplan fra 1997 er utdatert med tanke på formål og avgrensning. Man har derfor valgt å omdefinere Honningsvåg sentrum til å omfatte hele området fra Førstevann i nord til Juledagsnes i sør.

Områderegulering er en fleksibel planform. Der det er hensiktsmessig vil det være mulig å gå direkte fra plan til byggesak, og dermed forkorte ellers tidkrevende prosesser. I dette ligger det også et ikke ubetydelig økonomisk argument.

Dersom sentrum også i framtiden skal være attraktivt som handelsområde, arbeidsplass, møtested, aktivitetsarena med mer, er det derfor viktig at ny plan utferdiges slik at den på en bedre måte møter dagens og framtidens behov, både med hensyn til BRUK og VERN av arealer.

En sentrumsplan skal være en viktig drivkraft og premiss for vekst og utvikling, men den skal også være realistisk og gjennomførbar – like mye som den skal være visjonær og nytenkende. Honningsvåg skal være en blå-grønn by.

Flere av de sentrale tema og føringer innenfor samfunnsplanen og de tverrsektorielle planene konkretiseres i nettopp en regulering av sentrum; det gjelder folkehelse, bolig, barn- og unge, klima og energi og miljø, universell utforming, nye byggeområder, utvikling av helse- og omsorgsbygg og stedsutvikling. I tillegg vises det til NVEs innspill til strategiplanen:

NVE mener at utarbeidelse av overordnet plan for Honningsvåg bør prioriteres som svært viktig i planstrategien for Nordkapp. Vi bygger dette på forrige års erfaring med fare for snøskred i Honningsvåg samt ny faresonekartlegging for skred som viser betydelig skredfare.

Nedenfor følger en beskrivelse av tema som kan knyttes direkte til sentrumsfunksjoner.

Barn og unge

Fylkesmannen sier i sitt innspill at det er positivt at det utarbeides en egen plan som skal ivareta barn og unge i Nordkapp kommune, og vil understreke viktigheten av at denne planen utarbeides som en kommunedelplan ettersom sektorene innenfor oppvekstområdet er store og binder opp en del midler i budsjettet. Det bør være en sterk kobling mellom satsingsområder i samfunnsdelen og planen for en bedre oppvekst i Nordkapp.

Boligpolitikk/boligosiale forhold

Det bør utarbeides boligpolitisk plan som tar for seg både den overordnede og generelle boligpolitikken/boligutviklingen, de boligosiale behov og synliggjør kartlagte behov for boliger og tjenester i kommunen.

Fylkesmannen sier i sitt innspill at regjeringen forventer at kommunens boligpolitikk blant annet:

- legger til rette for en variert befolkningsstruktur gjennom god tilgang på boligtomterom grunnlag for tilstrekkelig, variert og sosial boligbygging
- tar boligosiale hensyn i planleggingen gjennom krav til boligstørrelse og nærområder, og ved å regulere nok boligtomter
- legger til rette for leie-til-eie løsninger for vanskeligstilte i boligmarkedet

Stedsutvikling

Skal vi lykkes med å skape et samfunn som er godt for alle, trenger vi fysiske miljøer som inviterer til aktivitet og møter mellom mennesker på tvers av alder og funksjonsnivå.

Aldersvennlig stedsutvikling handler grunnleggende sett om å skape fysiske omgivelser som gjør det mulig for eldre å være aktive samfunnsdeltakere så lenge som mulig, også den dagen helsa begynner å skranke. Selv om vi kaller det aldersvennlig stedsutvikling handler det ikke kun om tiltak rettet mot eldre. Både forskning og praktisk erfaring viser at det som er bra for eldre er som regel godt for alle. Arbeidet med å skape et aldersvennlig samfunn favner vidt og går på tvers av både fagfelt, sektorer og samfunnsinstitusjoner.

Barn og unge

Det bør være en sterk kobling mellom satsingsområder i samfunnsdelen og plan for en bedre oppvekst i Nordkapp. En egen plan som skal ivareta barn og unge i Nordkapp kommune er derfor påkrevet. I sitt innspill understreker Fylkesmannen viktigheten av at denne planen utarbeides som en kommunedelplan ettersom sektorene innenfor oppvekstområdet er store og binder opp en del midler i budsjettet.

Regjeringen har gitt ut en veileder for hvordan hensynet til barn og unge skal ivaretas i planlegging og i kravene til det enkelte byggetiltak. Veilederen viser hvordan plan- og bygningsloven kan bidra til å sikre og skape gode oppvekstvilkår for barn og unge.

Vann og avløp

Kommunene har en viktig rolle i vannforvaltningsarbeidet, og har ansvar for å treffe vedtak om gjennomføring av tiltak innen drikkevann, avløp, overvannshåndtering, arealforvaltning og forurensning. Vann og avløp er en grunnleggende forutsetning for et godt og bærekraftig samfunn. Som nevnt ovenfor er utfordringene på dette feltet store, og fokus på planlegging og gjennomføring bør være sterkt.

Universell utforming

Selv om det utarbeides egen plan for universell utforming, er det viktig at temaet behandles som gjennomgående og sektorovergripende, og at det vies oppmerksomhet i samfunnsdelen og arealdelen med overordnede føringer.

Klima og energi

I henhold til Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning bør planer som behandler klima- og energispørsmål være strategisk innrettet, og bygge på grundige analyser av nåsituasjon. Klima og energi skal følges opp gjennom handlingsdelen og mer detaljerte planlegging, og legges til grunn og gi føringer for kommunenes øvrige myndighets- og virksomhetsutøvelse. Klima- og energispørsmål er gjennomgående og tverrsektorielle og skal ivaretas i alt kommunalt planarbeid. Planer som behandler klima- og energispørsmål skal vurderes revidert minst hvert fjerde år, jf. bestemmelsene om revisjon av kommunale og regionale planstrategier.

I de statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning står det blant annet at «planer skal ta hensyn til behovet for åpne vannveier, overordnede blågrønne strukturer og forsvarlig overvannshåndtering». Det er derfor viktig at vannforvaltning og vannforskriften er et gjennomgående og integrert tema i det videre arbeidet med klima- og energiplan.

Utarbeidelse av plan

Nordkapp kommune inngår prosjektet Kommunesamarbeid i Midt-Finnmark. Dette er et prosjekt for mer forpliktende samarbeid om tjenesteoppgaver mellom kommunene Porsanger, Nordkapp, Lebesby og Gamvik. Prosjektgruppa (bestående av rådmenn og kommunaldirektører i de fire kommunene) og styringsgruppa (bestående av de fire ordførerne) har besluttet at Plankontor skal være et viktig samarbeidspunkt i prosjektet. Det er naturlig å se på kommuneoverskridende tema som klima og energi i denne sammenheng.

11.7. Andre kommunale planer

Tradisjonelt har det vært naturlig at kommunen i planstrategien ikke bare vurderer behovet for revisjon av kommuneplanen, men kommunens samlede planbehov i kommunestyreperioden. Erfaringene siden planstrategien som verktøy ble innført i ny plan- og bygningslov i 2009, har tendert mot at kommunal planstrategi bør avgrenses til å kun avklare behov for revisjon av kommuneplanen, og ikke involvere vurdering av det samlede planbehovet.

Kommunene har mange temaplaner knyttet til tekniske planer, helse og omsorg, oppvekst, integrering, næring, miljø med videre. Temaplanene kan ha en viktig funksjon dersom de har et avklart forhold i kommunens plansystem, er oppdaterte og har betydning for prioritering og gjennomføring av oppgaver.

Den konkrete innfasingen av planarbeid i valgperioden vil avklares endelig gjennom den årlige behandlingen av kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan, som er i tråd med den nye kommunelovens krav om styrket sammenheng mellom kommuneplanen og handlings- og økonomiplanen .

12.Plansystem

12.1. Mål for plansystemet

Kommunens planer er viktige styringsverktøy. Vi må rydde opp i planene våre og få på plass et nytt plansystem. Hovedpunktene i et slikt system gjengis her:

Plansystemet skal ivareta den nye kommunelovens krav om *styrket sammenheng mellom kommuneplanen og handlings- og økonomiplanen*. I et effektivt og gjennomføringsrettet plansystem må samfunnsdelen være et reelt styringsverktøy. Det innebærer at den må ha satsingsområder og mål med et langsiktig perspektiv som samtidig kan tas ned i kommuneplanens handlingsdel og få betydning for arbeidet med økonomiplanen.

Vi ønsker å bli flinkere til å utvikle og gjennomføre gode løsninger sammen med innbyggere, næringsliv, forskningsmiljø mv. For å få til det må planene legge større vekt på strategiske planer, og mindre vekt på detaljerte mål og tiltak. Dette vil føre til økt handlingsrom.

Plansystemet skal:

- Gi et godt grunnlag for politisk styring og administrativ oppfølging
- Være tilgjengelig og oversiktlig
- Stimulere til tverrfaglig oppgaveløsning i samarbeid med befolkning, næringsliv og organisasjoner
- Gi tydelig rollefordeling mellom planer som vedtas politisk og administrativt
- Legge til rette for åpenhet og målrettet samarbeid/medvirkning i planprosessene

I dette ligger det at *alle* kommunale planer bør utarbeides over et gjennkjennelig og tilgjengelig format. Viktigheten av å fatte seg i korthet kan ikke understrekes nok.

12.2. Hvilke planer skal gjelde, og hvilke skal oppheves

Det er viktig å kartlegge hvilke planer som gjelder på hvilke områder, herunder oppheve planer som ikke lengre er aktuelle og sikre klare grenser mellom de ulike planene som skal gjelde. Et oppdatert og klart plangrunnlag, herunder både kommuneplanens arealdel, kommunedelplaner, områdereguleringer og detaljreguleringer, er med på å sikre forutsigbarhet, demokratisk forankring og effektivitet både for tiltakshavere, publikum og forvaltningen.

Kommuneplanens arealdel

Ved rullering av kommuneplanens arealdel bør kommunen ta stilling til hvilke reguleringsplaner som fortsatt skal gjelde og innta disse som hensynssoner i plankartet med tilhørende bestemmelse. Samtidig bør arealplanen identifisere planer som skal oppheves.

Kommunedelplan for folkehelse

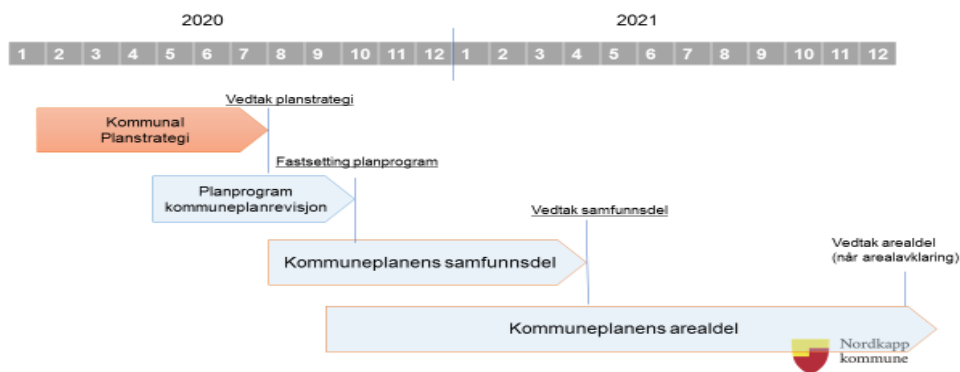
Folkehelse bør videreføres som kommunedelplan, enten som resultat av en rullering, eller ny plan med et enklere format. Folkehelse er særdeles sektorovergripende og omfattende. Selve strategidelen bør legges i samfunnsdelen, slik at selve folkehelseplanen får en mer operativ funksjon.

Områderegulering Honningsvåg sentrum

De aller fleste reguleringsplaner er naturlig nok innenfor sentrum, fra Førstevann i nord til Juledagsneset i sør. Planprogrammet for Områderegulering Honningsvåg sentrum gir føringer for hvordan relevante planer skal enten oppheves eller videreføres og bidra til en etterlengtet opprydding i kommunens planer. Konkretisering av vedtatte strategier og føringer, både nasjonale og lokale, vil måtte skje innenfor sentrumsfunksjonen. Det understreker viktigheten av at denne planen ferdigstilles.

Figur 9 Foreslått fremdrift kommuneplanens samfunns- og arealdel

12.5. Liste over planer

Eksisterende planer og forslag til nye planer for Nordkapp kommune 2019-23

Plan	Ny planlan/ rullering	2020	2021	2022	2023
Handlingsplan/budsjett	Rullering	x	x	x	X
Kommuneplaner					
KPS med handlingsdel	Ny plan	Oppstart	Ferdigstilles		
KPA	Rullering	Rulleres	Ferdigstilles		
Kommunedelplaner/temaplan					
Energi- og klima	Ny plan		Oppstart		
En bedre oppvekst i Nordkapp	Ny plan		Oppstart		
Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	Ny/Rullering			Oppstart	
Folkehelse	Ny/Rullering			Oppstart	
Plan for helehetlige og koordinerte tjenester					
Boligsosial handlingsplan	Ny plan		Oppstart		
Universell utforming	Ny plan				Oppstart
Skiltplan ²	Ny plan		Ferdigstilles		
Trafikksikkerhetsplan	Rullering				
Strategisk næringsplan	Ny plan		Oppstart	Ferdig	
Kulturminneplan	Ny plan			Oppstart	Ferdigstilles
Reguleringsplaner					
Områderegulering Honningsvåg sentrum	Ny plan		Ferdigstilles		
Områderegulering Nordkapp-halvøya	Ny plan		Oppstart	Ferdigstilles	

² Ses i sammenheng med Områderegulering Honningsvåg sentrum